
СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.727.22

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.1>

Герасименко Т.В.

кандидат геологічних наук, доцент,
Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5437-437X>

Herasymenko Tetiana

Dnipro University of Technology

ІННОВАЦІЙНА ДИНАМІКА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

INNOVATIVE DYNAMICS OF DIRECT FOREIGN INVESTMENT

Стаття присвячена дослідженню тенденцій та динаміки руху в глобальній економіці прямих іноземних інвестицій, які матеріальною основою інноваційних процесів. У результаті проведеного дослідження визначено та систематизовано сукупність основних трендів, які у посткризових умовах формують на глобальному рівні нову якість транскордонних прямих іноземних інвестицій. Ці виклики змінили характер та напрями світового руху інвестицій у цілому, включаючи ринки позичкового та підприємницького капіталу, каталізатором яких виступили фінансові та економічні наслідки кризи. Досліджено створення нової функціональної моделі участі перехідних економік у сфері руху капіталу, що спричинило глобальні зрушення у світовому господарстві. Виділено низку факторів, що характеризують нинішній етап розвитку глобальних процесів в інвестиційній сфері та механізмах їх реалізації.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, матеріальна основа інновацій, транснаціональні корпорації, глобалізаційні процеси, міжнародне виробництво, транскордонний руху капіталу.

The article is devoted to the study of trends and dynamics of movement in the global economy of direct foreign investments, which are the material basis of innovation processes. As a result of the conducted research, a set of main trends that, in post-crisis conditions, form a new quality of cross-border direct foreign investments at the global level have been identified and systematized. These trends have changed the nature and direction of the global investment movement as a whole, including debt and venture capital markets, which were catalyzed by the financial and economic consequences of the crisis. Currently, it is still difficult to reliably predict the capabilities of a new generation of corporations, including the countries of the European Union and the United States, and their ability to effectively manage their foreign assets in the post-crisis period from the point of view of their progressive development in the turbulent conditions of the current stage of globalization. The crisis has revealed disproportions in the global movement of investments, and it is not yet clear whether developing countries will be able to balance this system before the onset of the next wave of challenges and threats of a global scale and whether they will have new drivers of growth. However, even if the rate of involvement of countries in the cross-border movement of capital slows down, the global and transnational production networks that have arisen as a result of their activities are unlikely to disappear. This means that the positive effects of cross-border activity preserve the opportunity for the private sector of these countries to enter new markets, gain access to technology and resources, and diversify risks, reducing costs and increasing competitiveness. As a result, a new functional model of participation for transitional

economies in the field of capital movement is created, which reflects global shifts in the world economy in general, and even the transformation of the political and economic distribution of forces of different groups of countries and the formation of multipolarity of growth centers.

Ключові слова: *foreign direct investment, material basis of innovations, transnational corporations, globalization processes, international production, cross-border movement of capital.*

Постановка проблеми. Тенденції розвитку глобальної економіки сприяють транскордонним інвестиціям з одночасним масштабним переміщенням багатьох виробництв і навіть цілих галузей з одних регіонів до інших, що видозмінює світогосподарську спеціалізацію цілих держав, призводить до істотних змін у структурі і напрямках зовнішньої торгівлі та інших форм зовнішньоекономічних відносин. При цьому основну частину прямих іноземних інвестицій (ПІІ) здійснюють транснаціональні корпорації (ТНК), які увійшли до глобальних інвестиційних процесів як ключові суб'єкти міжнародної економіки. Замикаючи на собі величезні фінансові ресурси, сучасні ТНК перетворюються на глобальні центри продукування інновацій, що кардинальним чином змінює напрями інноваційного розвитку світу. Ефективність інноваційного розвитку ТНК залежить від сукупності певних умов, чільне місце в котрих належить інвестиціям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, що присвятили свої праці дослідженню тенденцій руху прямих іноземних інвестицій ТНК можна відзначити таких вчених, як І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка [1], В. Кухарик [2], В.М. Левківський, А.В. Рибчук [3], О.В. Немировська [4], М.Г. Слоква, О.С. Трегубов [7] та інших. Проте, слід відзначити, що особливості динаміки руху прямих іноземних інвестицій ТНК під впливом глобалізаційних процесів недостатньо висвітлені в частині їх інноваційної спрямованості, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Формулювання цілей статті. Дослідити тенденції та динаміку руху прямих іноземних інвестицій транснаціональних корпорацій в сучасних умовах розвитку глобалізаційних процесів та їх роль в інноваційному розвитку.

Методологічною основою даного дослідження є положення базових економічних теорій та сучасних концепцій розвитку сучасного капіталу і транскордонного інвестування. Інформаційну базу склали офіційні статистичні дані спеціалізованих організацій ООН, насамперед ЮНКТАД [9] і інших міжнародних економічних та фінансових інституцій.

Виклад основного матеріалу. Поряд із значним розширенням масштабів діяльності класичних транснаціональних корпорацій, у світовому господарстві з'явилися нові учасники та інвестори, представлені ТНК з країн, що розвиваються, великими державними корпораціями, фондами національного добробуту та приватними фондами прямих інвестицій. Така ситуація на глобальному ринку капіталів запровадила нові тенденції діяльності і змінила наслідки для інвестиційної політики на національному і міжнародному рівнях, як для держав базування (джерел інвестицій), так і для країн, що їх приймають.

Зміни напрямку інвестиційних потоків спостерігалися і раніше, але в останнє десятиріччя став особливо очевидним і помітно зростаючим такий новий феномен з країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою в транскордонному русі інвестицій. Зміну ролі таких груп держав і стратегію їхньої участі у глобальному процесі руху капіталу необхідно розглядати в контексті загальної трансформації світового господарства та зміщення балансу сил.

На сучасному етапі нестабільність глобальної економіки сприяє формуванню новим можливостям для розвитку країн зі швидкими змінами внутрішніх економічних процесів, оскільки фінансово-економічна криза найбільше торкнулася розвинених держав. Безумовно, збитки для ринків, що розвиваються, також виявилися значними, але навіть кризові явища не змогли переламати їх стійку тенденцію до зростання [5].

Цю тезу підтверджують статистичні дані щодо динаміки макроекономічних показників у різних групах країн світу.

Фінансова криза надала імпульс процесу зміщення традиційного центру економічного впливу від розвинених країн світу до країн, що швидко розвиваються і до низки держав з перехідною економікою. Такі зміни в останнє десятиріччя відображають якісне зрушення в розстановці сил у світовому господарстві. Окрім цього, МВФ прогнозує подальше зростання у глобальній економіці частки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) за рахунок країн з ринками формування та розвитку із збереженням цього тренду в перспективі.

Тенденції зміни пріоритетів бізнесу в географії інвестування простежуються і в динаміці руху капіталу в міжнародному просторі. Обравши для порівняння групу розвинених країн з потужним транснаціональним капіталом (країни ЄС, Великобританія, США, Канада і Японія), а також азійські країни та країни Латинської Америки, які найбільшою мірою були включені в глобальні ланцюги вартості (табл. 1 і 2), доходимо наступних висновків.

Таблиця 1

**Надходження прямих іноземних інвестицій та їх динаміка
у провідних країнах та регіонах світу за 2014–2022 рр., в млн. дол**

Країна	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Країни ЄС	312030	645446	342615	274904	366347	401677	209509	137541	-124948
Великобританія	24690	39186	258699	96354	87837	45454	18194	27561	14093
США	201733	467625	459419	308956	203234	229929	95882	387780	285057
Канада	59005	43836	36056	22767	37662	50149	23176	59676	52633
Японія	12030	2976	19359	9356	9963	13755	10703	24652	32509
Китай	128502	135577	133711	136315	138305	141225	149342	180957	189132
Гонконг	113038	174353	117387	110685	104246	73714	134710	140696	117725
Тайвань	2828	2391	9692	3401	7114	8240	6053	5405	10189
Сінгапур	73287	59700	67502	82483	73932	106323	75437	99099	141211
Республіка Корея	9274	4104	12104	17913	12183	9634	8765	16820	17996
Індія	34582	44064	44481	39904	42156	50558	64072	44735	49355
Об'єднані Арабські Емірати	11 072	8551	9605	10354	10385	17875	19884	20667	22737
Арабська Республіка Єгипет	4612	4612	8107	7409	8141	9010	5852	5122	11400
Бразилія	63846	49961	53700	66585	59802	65386	28318	50651	86050
Мексика	30434	35352	30 989	34012	34097	34567	28195	31543	35292

Джерело: сформовано автором за [10; 11]

Зниження ПІІ у розвинених країнах у 2022 р. було викликане невизначеністю напрямів розвитку бізнесу на фінансових ринках та скороченням стимулюючих заходів, при цьому мінливий характер потоків ПІІ на розвинених ринках виявив істотний вплив на підсумковий результат.

Так, у Великобританії надходження інвестицій скоротилося майже на 50%. У Сполучених Штатах, де надходження капіталу впало на 26%, значну роль зіграло скорочення вартості транскордонних злиттів та поглинань. ПІІ до Канади скоротилися майже на 12% (до 53 млрд доларів), оскільки транскордонний обсяг ПІІ впав на 37%. Як і у 2021 р., великі зміни в обсягах ПІІ відбулися у видобувних галузях.

Таблиця 2

**Експорт прямих інвестицій та їх динаміка
у провідних країнах та регіонах світу (2014–2022 рр.), в млн дол**

Країна	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Країни ЄС	282976	684898	495406	347293	293339	368335	66412	397637	96167
Великобританія	-151286	-66821	-37606	142373	82961	-6081	-65363	107741	129602
США	333014	264359	284469	327780	-157406	20343	204462	349958	372996
Канада	60271	67440	69507	76188	58049	79389	46527	89874	79277
Японія	130843	136249	155937	164588	144982	232627	95666	146782	161470
Китай	123120	145667	196149	158288	143037	136905	153710	145190	146503
Гонконг	124092	71821	59703	86704	82201	53202	100715	87450	103588
Тайвань	12711	14709	17946	11537	18058	11783	11500	10108	16280
Сінгапур	52477	45223	36872	62706	22169	55607	31758	47395	50788
Республіка Корея	27999	23687	29890	34069	38220	35239	34832	60820	66408
Індія	11783	7572	5072	11141	11447	13144	11109	15522	14543
Об'єднані Арабські Емірати	11736	16 692	15711	14060	15079	21226	18937	22546	24833
Арабська Республіка Єгипет	253	182	207	199	324	405	327	367	342
Бразилія	-3261	-11643	-5901	19040	-16336	19031	-12935	20451	25242
Мексика	6911	10663	482	3988	8465	10640	2265	-1594	12849

Джерело: сформовано автором за [10; 11]

Незважаючи на збільшення надходжень ПІІ в абсолютному виразі до могутніх розвинених країн, темпи зростання потоків ПІІ в 2022 р. до країн, що розвиваються стали очевидними і загалом збільшилися (на них припало понад дві третини світових ПІІ, порівняно з 60% у 2021 р.).

В 2022 р. кількість інвестиційних проєктів (включаючи проєкти «з нуля» та міжнародні угоди проєктного фінансування) збільшилася на 14%. З оголошених в розвинених країнах великої кількості проєктів, частка країн, що розвиваються, досягла майже 40% інвестиційних надходжень відносно середнього показника 33% за останні два роки.

У 2022 р. також спостерігалось стрибкоподібне зростання ПІІ в Африці, за рахунок подвоєння кількості проєктів у Єгипті, де відбулося зростання інвестицій на 122% відносно минулого року та збільшення кількості проєктів у Південній Африці, Марокко і Кенії. Європейські інвестори на чолі з Великобританією, Францією та Нідерландами зберегли першість найбільших власників акцій ПІІ в Африці.

У Східній Азії кількість оголошених нових проєктів в цілому скоротилася на 17%. В той же час країни Азії, які розвиваються, стали найбільшими одержувачами ПІІ. На частку цього регіону припадає половина світових надходжень інвестицій. Кількість оголошених нових проєктів та угод міжнародного проєктного фінансування у регіоні зросла до 45, а інвестиції на 20%.

Потоки інвестицій до Китаю також мали тенденцію до зростання, що забезпечило їх рекордний обсяг – 189 млрд доларів. Збільшення було сконцентровано в обробних та високотехнологічних галузях – електроніці, зв'язку та обладнанні, які надходили, в основному, від європейських ТНК. При цьому транскордонний продаж злиттів і поглинань також зріс втричі і досяг 15 млрд доларів [8].

Потоки ПІІ до Південно-Східної Азії збільшилися на 5% і склали 223 млрд доларів США – це найвищий, зареєстрований будь-коли рівень для цього регіону. Вартість

оголошених нових проєктів та угод міжнародного проєктного фінансування також зросла на 28 та 49% відповідно. Навпаки, вартість транскордонних злиттів та поглинань впала на 75% (до 12 млрд доларів).

Найбільш наглядно такі процеси спостерігаються на прикладі Сінгапуру – найбільшого отримувача інвестицій, де зафіксовано ще один рекорд, збільшення на 42% і або до 141 млрд доларів ПІІ (на його частку припадає майже дві третини потоків інвестицій до Асоціації держав Південно-Східної Азії).

У Південній Азії потоки ПІІ в Індію зросли на 10% (до 49 млрд доларів), що зробило її третьою за величиною країною, приймаючи інвестиції за оголошеними новими проєктами і другою по величині за міжнародними угодами проєктного фінансування.

Серед найбільших нових проєктів були плани Foxconn (провінція Тайвань, Китай) та Vedanta Resources (Індія) з побудови одного із перших заводів з виробництва чіпів в Індії за 19 млрд доларів, а також проєкт на 5 млрд доларів з виробництва карбаміду в компаніях Total Energies (Франція) та Adani Group (Індія). У рамках угод із проєктного фінансування Posco (Республіка Корея) та Adani Group було спонсоровано будівництво сталеливарного заводу вартістю 5 млрд доларів у Гуджараті [8].

Потоки інвестицій до Об'єднаних Арабських Еміратів збільшилися на 10%, досягнувши найвищого рівня за всю історію – 23 млрд доларів. Країна посіла четверте місце за кількістю нових проєктів (997), збільшивши показник на 84%. Два найбільші проєкти включали будівництво лікарні нейронної терапії, медичного університету та конференц-центру в Абу-Дабі компанією Star Energy (Австрія) у рамках спільного підприємства вартістю 1,8 млрд доларів США з місцевими Royal Strategic Partners та MIG Group.

Значне збільшення ПІІ у 2022 р. спостерігалось в Південній та Латинській Америці і Карибському басейні за рахунок гірничо-видобувної промисловості та вуглеводнів.

У Центральній Америці обсяг прямих іноземних інвестицій досяг 44 млрд доларів США, що на 5% більше, ніж у 2021 р. Потоки до Мексики – другого за величиною одержувача інвестицій в Латинській Америці, збільшилися на 12% або до 35 млрд доларів США, за рахунок зростання нових інвестицій в акціонерний капітал та реінвестованих доходів. Обсяг чистого транскордонного продажу злиття та поглинання збільшився до \$8,2 млрд (з менш ніж \$1 млрд у 2021 р.).

В цілому, після різкого падіння міжнародних економік у 2020 році глобальні прямі іноземні інвестиції у 2022 р. скоротилися на 12 відсотків (до 1,3 трільйона доларів). Уповільнення було викликано глобальною полікризою: війною в Україні, високими цінами на продовольчі товари, енергоносії та борговим тиском. Міжнародні проєктні та транскордонні злиття і поглинання особливо постраждали від більш жорсткіших умов фінансування, зростання процентних ставок при невизначеності ринків капіталу.

Глобальне середовище для міжнародного бізнесу та транскордонних інвестицій залишається складним і у 2023 році. Незважаючи на зменшення економічних перешкод, що сформували інвестиційні тенденції у 2022 році, геополітична напруга все ще висока. Останні потрясіння у фінансовому секторі додали невпевненості інвесторам. Експерти ЮНКТАД [9] прогнозують продовження тиску на глобальні ПІІ і в 2023 р. Попередні показники за 1 квартал 2023 року свідчать, що слабкі їх тенденції в міжнародному проєктному фінансуванні при злитті та поглинанні продовжуються.

Слід відмітити, що під впливом помітно мінливої ситуації на світових ринках та у зовнішньоекономічних відносинах спостерігається формування нових тенденцій експорту прямих іноземних інвестицій із різних за розвитком економіки країн.

Провідні країни світу зберігають лідерство ПІІ в багатьох країнах: Бразилії, ОАЕ, Китаї, Єгипті, Індії. ТНК Сполученого Королівства збільшили прямі іноземні інвестиції за кордон до 130 мільярдів доларів (зі 108 мільярдів доларів у 2021 р.), що головним чином здійснилося за рахунок реінвестованих доходів та зростання внутрішньо-фірмових кредитів.

ТНК США збільшили свої інвестиції за кордоном на 6,6% (до 373 млрд доларів). Транскордонні придбання в результаті злиття та поглинання в США зросли на 21% і досягли рекордних 273 млрд доларів. Найбільше зростання спостерігалося у сфері інформації та телекомунікації, а також в адміністративних та допоміжних послугах. Серед більш 40 глобальних угод (на загальну суму понад 5 млрд доларів) 15 із них укладено у США.

Японські та австралійські ТНК також збільшили зарубіжні інвестиції. Відтік капіталу з Японії зріс на 10% до \$161 млрд, що зробило її другою за величиною країною-інвестором в світі.

Загалом у даному рейтингу домінують ТНК так званого першого покоління («азіатські тигри») – Гонконгу, Тайваню, Сінгапуру та Південної Кореї, які представлені майже 50 компаніями. Виробництва Європейського Союзу, які за часом виникнення можна віднести до другого покоління ТНК країн світу, що розвиваються мають у своєму складі понад 40 корпорацій. Слід також зазначити, що вже формується третє покоління ТНК з країн, що розвиваються в Латинській Америці, Персидській затоці та АСЕАН (за кількістю компаній тут виділяються Малайзія і Мексика).

Аналіз ситуації, що склалася у глобальному інвестиційному процесі, дозволив виявити комплекс нових тенденцій та явищ, на які слід звернути особливу увагу:

- масштаби транскордонного світового припливу ПІІ у 2022-2022 рр. залишилися суттєво нижчими (майже на 33%) рекордного рівня 2015 р., що свідчить про їх найбільшу чутливість до кризових явищ та необхідність більшого часу для відновлення status quo, ніж в інших секторах світової економіки (наприклад, докризові обсяги глобального ВВП в міжнародній торгівлі ще не досягнуті рівня 2010 р.);

- вперше в історії статистичних спостережень у 2014–2022 рр. приплив ПІІ в перехідні економіки, що розвиваються, перевищив – 70% (у вартісних обсягах) транскордонних прямих світових інвестицій;

- за всіма розглянутими напрямками транскордонного руху капіталу стійке зростання продемонстрували країни, що розвиваються і держави з перехідною економікою, у той час як у розвинених країнах приріст притоку ПІІ продовжує здійснюватися, як правило, тільки за рахунок взаємних угод зі злиття та поглинання, що мають обмежений ефект впливу на економічне зростання;

- відбулася зміна географії походження ПІІ: від традиційного напрямку руху капіталів – з розвинених країн («Північ») до економік країн, що розвиваються («Південь») і перехідних («Схід») – як стійка тенденція нових потоків ПІІ – за напрямками «Південь – Північ» і навіть «Південь – Схід».

- закономірність ускладнення векторної зміни світових потоків капіталу. Цей процес, як правило, охоплює дві категорії: інвестиції та інновації, саме їх безпосередня взаємодія дає змогу активно розширювати виробництво, збільшувати прибуток, оновлювати основні засоби тощо.

Під впливом нових факторів (тенденцій) відбувається трансформація основного напрямку руху глобальних потоків ПІІ жорсткою віссю «Північ-Південь» до формування трикутника «Північ-Південь-Схід»¹. Ця конфігурація транскордонного руху капіталу характеризується наявністю нових і досить стійких двосторонніх зв'язків, зумовлених, зокрема, факторами технологічного лідерства «Північ», з одного боку, і наздоганяючого розвитку «Півдня» і «Сходу» – з іншого.

Таким чином, можна констатувати, що зазначена вище сукупність тенденцій у глобальних потоках ПІІ формує нову якість процесів у транскордонному русі капіталу. Окрім цього, необхідно виділити ще низку факторів, що характеризують нинішній етап розвитку глобальних процесів в інвестиційній сфері та механізмах їх реалізації:

- велику волатильність динаміки основних способів капіталовкладень від угод зі злиття та поглинання до реалізації інноваційних проєктів (інноваційних продуктів,

інноваційних послуг, інноваційних технологій тощо), що демонструють різноспрямовані тенденції зростання у різних групах держав світу;

– механізм глобального руху капіталу став складнішим – відбулася трансформація первинних джерел ПП (домінують реінвестовані доходи, а не участь у капіталі, як було раніше);

– посилилося застосування нетрадиційних форм вкладення капіталів;

– з'явилися нові методи інвестиційної політики, які вже безпосередньо не мають фінансової складової (набули поширення інноваційні способи виробництва, не пов'язані з участю в капіталі).

Висновки. У результаті проведеного дослідження визначено та систематизовано сукупність основних тенденцій, які у посткризових умовах формують на глобальному рівні нову якість транскордонних ПП. Ці тренди змінили характер та напрями світового руху інвестицій у цілому, включаючи ринки позичкового та підприємницького капіталу, каталізатором яких виступили фінансові та економічні наслідки кризи, а також позитивні тенденції науково-технічного прогресу, що дає змогу здешевити основний капітал і зменшити його витрати на одиницю продукції.

Нині ще важко достовірно прогнозувати можливості нового покоління корпорацій, у тому числі країн Європейського Союзу та США і їх спроможність у посткризовий період ефективно управляти своїми зарубіжними активами з погляду їхнього поступального розвитку в умовах турбулентності нинішнього етапу глобалізації. Криза породила диспропорції у світовому русі інвестицій і досі ще не зрозуміло, чи зможуть країни, що розвиваються, збалансувати цю систему до появи наступної хвилі викликів та загроз глобального масштабу і чи з'являться у них нові драйвери зростання. Інвестиційне забезпечення важливе для ТНК, особливо для здійснення інноваційних рішень. Воно вимагає приймати рішення щодо ефективного розміщення інвестиційних ресурсів [6].

Однак навіть, якщо темпи залучення країн у транскордонний рух капіталів сповільняться, глобальні та транснаціональні виробничі мережі, що виникли в результаті їх діяльності, навряд чи зникнуть. Це означає, що позитивні ефекти транскордонної активності зберігають для приватного сектору цих країн, є можливість проникати на нові ринки, отримувати доступ до інноваційних технологій та ресурсів, а також диверсифікувати ризики, зменшуючи витрати та підвищуючи конкурентоспроможність.

У результаті створюється нова функціональна модель участі для перехідних економік у сфері руху капіталу, що відображає глобальні зрушення у світовому господарстві загалом, навіть трансформацію політико-економічного розміщення сил різних груп країн і формування багатополлярності центрів зростання.

Список використаних джерел:

1. Давидова І.О., Величко К.Ю., Печенка О.І. Транснаціональні корпорації. Харків : Форт, 2018. 175 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10403/1/Davydova_Transnational_corporations_NP_2018.pdf

2. Кухарик В. Сучасні тенденції розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. № 3. С. 32–43. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-32-43>

3. Левківський В.М., Рибчук А. В. Глобальні тенденції інвестиційної діяльності ТНК у сучасних умовах. *Економічний форум*. 2018. № 2. С. 57–63.

4. Немировська О.В. Механізм регулювання взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями. *Економіка та держава*. 2015. № 12. С. 121–125.

5. Пилипенко Г.М., Федорова Н.С. Теоретико-методологічний аналіз розвитку соціально-економічних систем у контексті прогресу. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2016. № 3 (55). С. 9–21.

6. Пилипенко Г.М., Чернобаєв В.В. Механізм ініціювання інноваційного розвитку в Україні. *Економічний вісник національного гірничого університету*. 2005. № 1. С. 7–12.

7. Слоква М.Г., Трегубов О.С. Сучасні тенденції міжнародного руху капіталів у контексті інтенсифікації глобалізаційних процесів. *Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право*. 2015. № 1. С. 323–328.
8. The FDI Report 2023. URL: <https://www.fdiinsights.com/fdi/report2023>
9. UNCTADstat. URL: <https://unctadstat.unctad.org/EN/>
10. World investment report 2023. 252 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2023_en.pdf
11. World investment report 2017. 231 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2017_en.pdf

References:

1. Davydova I. O., Velychko K. Iu., Pechenka O. I. (2018) *Transnatsionalni korporatsii* [Transnational corporations]. Kharkiv: Vydavnytstvo «Fort». Available at: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10403/1/Davydova_Transnational_corporations_NP_2018.pdf
2. Kukharyk V. (2020) Current trends of TNC'S international investment activities development. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, no. 3, pp. 32–43. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-32-43>
3. Levkivskyy V. M., Rybchuk A. V. (2018) Hlobalni tendentsiyi investytsiynoyi diyalnosti TNK u suchasnykh umovakh [Global trends in the investment activities of TNCs in modern conditions]. *Ekonomichnyy forum*, no. (2), pp. 57–63.
4. Nemyrovska O. V. (2015) Mekhanizm rehuliuвання взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями [Mechanism for regulating the interaction of the national economy with transnational corporations]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12, pp. 121–125.
5. Pylypenko H. M., Fedorova N. Ye. (2016) Teoretyko-metodolohichnyy analiz rozvytku sotsialno-ekonomichnykh system u konteksti prohresu. [Theoretical and methodological analysis of the development of socio-economic systems in the context of progress]. *Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 3 (55), pp. 9–21.
6. Pylypenko H. M., Chernobayev V. V. (2005) Mekhanizm initsiyuvannya innovatsiynoho rozvytku v Ukraini [Mechanism of initiation of innovative development in Ukraine]. *Ekonomichnyy visnyk natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 1, pp. 7–12.
7. Slockva M., Tregubov O. (2015) Suchasni tendentsiyi mizhnarodnoho rukhu kapitaliv u konteksti intensyfikatsiyi hlobalizatsiynykh protsesiv [Modern trends in the international movement of capital in the context of the intensification of globalization processes]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Seriya V. Ekonomika i pravo*, no. (1), pp. 323–328.
8. The FDI Report 2023. Available at: <https://www.fdiinsights.com/fdi/report2023>
9. UNCTADstat. Available at: <https://unctadstat.unctad.org/EN/>
10. World investment report 2023. 252 p. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2023_en.pdf
11. World investment report 2017. 231 p. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2017_en.pdf